

Erhvervslivet forventer vækst

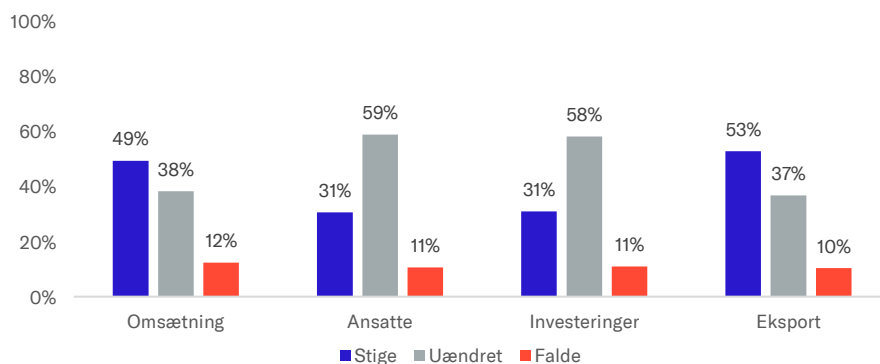
Resumé

Dansk økonomi er i et opsving. Væksten de sidste tre år har i gennemsnit været på omkring 2 pct., og selvom det ser ud til, at væksten i år bliver lidt lavere, er forudsætningerne for økonomisk vækst de kommende år fortsat gode. Opsvinget hjælpes på vej af en stærk udvikling i beskæftigelsen herhjemme. Siden 2013 er antallet af beskæftigede i Danmark vokset stødt, og den udvikling vil forhåbentlig fortsætte de kommende år.

En lille åben økonomi som den danske er afhængig af at kunne eksportere varer og services til udlandet. Selvom de internationale nøgletal er blevet en smule svagere på det seneste, er der fortsat tale om pæn økonomisk fremgang på den globale front.

Danske virksomheder har spillet en afgørende rolle for væksten i dansk økonomi, og spørger man dem til deres fremtidige økonomiske forventninger, peger pilen opad. Virksomhederne i Dansk Erhverv ser positivt på fremtiden. Særligt i forhold til stigende omsætning, hvor op mod halvdelen af virksomhederne forventer en stigning i løbet af det kommende år. Kun hver tiende virksomhed forventer fald i omsætningen. I forlængelse heraf forventer mere end halvdelen af Dansk Erhvervs eksportmedlemmer også fremgang i eksporten de kommende 12 måneder.

Figur 1: **Virksomhedernes forventninger til udviklingen i omsætning, antal ansatte, investeringer og eksport i de kommende 12 måneder.**

Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, september 2018.

Note: n = 895. Spørgsmålet om udviklingen i eksporten er kun stillet til eksportvirksomheder, hvorfor n = 212.

Af: Jonas Meyer, økonom og Jakob Kæstel Madsen, analysekonsulent.
Udgivelsestidspunkt: oktober 2018

I en tid hvor handelskonflikt og Brexit fylder meget i nyhedsstrømmen, er det positivt, at virksomhederne fortsat har pæne forventninger til eksporten. På den længere bane vil en eskalerende handelskrig mellem to af verdens største økonomier dog være gift for en lille åben økonomi som den danske. Det vil nemlig kunne afstedkomme, at den globale efterspørgsel går tilbage.

Eksporten har endnu til gode at imponere i 2018. Men eksportvirksomhederne i Dansk Erhverv er dog fortrøstningsfulde mht. voksende eksport de kommende 12 måneder. Med vækst hos vores vigtigste samhandels partnere er forudsætningerne også gode. En handelsnation som Danmark gør klogt i at arbejde for frihandel på den internationale scene. Danske virksomheder der sælger på det internationale marked, skal have bedst mulige vilkår i deres bestræbelser på at skabe vækst og arbejdspladser herhjemme.

Den danske beskæftigelse har været på himmelflugt siden starten af 2013. Jobskabelsen er en af de sikreste indikatorer på, at den økonomiske motor stadig kører rundt i et fint tempo. Spørger man virksomhederne i Dansk Erhverv, kan vi se frem til, at den positive udvikling forsætter noget tid endnu. Tre gange så mange virksomheder forventer stigninger i forhold til hvor mange, som forventer et fald.

Det vil dog ikke overraske, hvis tempoet på jobskabelsen bliver i et lavere gear fremover. Siden jobopsvinget satte i gang, er der skabt over 200.000 lønmodtagerjob. Den høje vækst i beskæftigelsen begynder at sætte sine spor i form af mangel på arbejdskraft for danske virksomheder. Politiske beslutningstagere bør være "vakse ved havelågen" og tænke i reformer der kan imødekomme virksomheders behov for kvalificeret arbejdskraft. Flaskehalsproblemer kan nemlig hurtigt eskalere og skabe en decideret overopledning af dansk økonomi.

Men forventningerne er faldet en smule – usikkerhed i horisonten

Selvom virksomhederne generelt er positive, når de skal vurdere de kommende 12 måneders aktiviteter, så ligger forventningerne alligevel lidt lavere nu end i april i år målt i netttotal. Nettotallet udtrykker forskellen mellem, hvor mange virksomheder, der eksempelvis forventer stigende eksport og hvor mange virksomheder, der forventer faldende eksport. Hvis nettotallet i sig selv er negativt, er der flere virksomheder, som forventer et fald end virksomheder, som forventer en stigning. Nettotallet er altså en indikator for optimismen eller pessimismen i dansk erhvervsliv.

Tabel 1: **Ændring i virksomhedernes forventninger til omsætning, beskæftigelse, investeringer (Nettotal)**

	September '18	April '18	Udvikling fra april til september
Omsætning	37	38	-1
Ansatte	20	20	-
Investeringer	20	25	-5
Eksport	43	52	-9

Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelser april 2018 og september 2018.

Note: n september 2018 = 895. For spørgsmålet om eksport har kun 212 virksomheder svaret, fordi de resterende virksomheder ikke eksporterer til udlandet.

Anm. Nettotal er udtryk for forskellen mellem andelen af virksomheder, som forventer en stigning og virksomheder, som forventer at fald.

Det er særligt forventningerne til eksporten, som er markant lavere sammenlignet med april i år, mens forventningerne til investeringerne også har taget et lille nøk nedad. Forventningerne til omsætning og antal ansatte er stort set uændret.

Vores vigtigste afsætningsmarkeder oplever for tiden økonomisk fremgang. Mulighederne for øget eksport er med andre ord gode for tiden. Ikke mindst derfor bør de skuffende eksporttal i 2018 og virksomhedernes faldende forventninger give anledning til en smule panderynker.

Det kan ikke udelukkes, at frygten for en eskalerende handelskrig trykker virksomhedernes forhåbninger til kommende eksport. Det kan også have en negativ effekt på virksomhedernes beslutninger mht. nye investeringer. Nogle virksomheder foretrækker givetvis at se tiden an i stedet for at kaste sig ud i bekostelige nye investeringsprojekter.

Kigger man på forventningerne til omsætning og antal ansatte er de to faktorer stort set uændret. Det lover godt for beskæftigelsesudviklingen det kommende år, at der fortsat er betydeligt flere virksomheder som forventer at skulle øge medarbejderstaben det kommende år, end der er virksomheder som forventer at måtte skære ned. Knap hvert tredje medlem af Dansk Erhverv regner med at være flere medarbejdere om 12 måneder sammenlignet med, hvor mange de er på nuværende tidspunkt. Omvendt er det kun hver tiende virksomhed som forventer at skulle skære ned på antallet af ansatte.

Med en ledighed på under 4 pct. er de ledige ressourcer på det danske arbejdsmarked knappe. Derfor kan virksomheder meget vel støde på udfordringer i forhold til at finde kvalificeret arbejdskraft. Udenlandsk arbejdskraft spiller, og har spillet, en væsentlig rolle for det danske beskæftigelsesopsving. Men lande som eksempelvis Polen og Rumænien har i disse år også en meget lav ledighed. Det kan derfor også blive en udfordring at kigge mod udlandet, når nye stillinger skal besættes. Når danske virksomheder ikke kan få den arbejdskraft, de efterspørger, medfører det, at de oftere må takke til nye ordrer – det kan i sidste ende koste vækst i dansk økonomi.

Baggrund – resultater fordelt på branche, virksomhedsstørrelse og omsætning i 2017

Omsætningsoptimisme indenfor engroshandel, rådgivning og it/ tele

Der er generelt høje forventninger til stigende omsætning i alle de undersøgte brancher. I nogle brancher er optimismen dog særlig stor. I engrosbranchen forventer 59 pct. af virksomhederne stigende omsætning de kommende 12 måneder, mens det for rådgivningsvirksomhederne og it/tele-virksomhederne er helt oppe på henholdsvis 65 og 80 pct. Engrosbranchen nyder ofte rigtig godt af en økonomi i højkonjunktur, fordi de sælger til vækstvirksomheder. Rådgivningsbranchen er en anden branche, som nyder særligt godt af det økonomiske opsving, da danske og internationale virksomheder igen har fået flere penge mellem hænderne, som de kan bruge på specialiserede rådgivningsydelser. Endelig er det ikke overraskende, at it/tele-branchen også har medvind, da efterspørgslen efter it-produkter og -rådgivning er massiv i disse år, hvor den digitale omstilling for alvor tager fart.

Tabel 2: **Virksomhedernes forventninger til udviklingen i virksomhedens omsætningen de kommende 12 måneder fordelt på branche, virksomhedsstørrelse og omsætning i 2017.**

	Nettotal	Stige	Uændret	Falde	n
Alle	+37	49%	38%	12%	895
Detailhandel	+31	45%	41%	14%	168
Engroshandel	+47	59%	29%	12%	120
Hotel- og restauration	+34	47%	40%	13%	38
Transport	+19	33%	53%	14%	196
Rådgivning	+56	65%	25%	9%	75
IT eller tele	+79	80%	19%	1%	74
Fremstilling	+26	44%	38%	18%	50
Manuel service	+37	50%	38%	13%	48
Andet	+33	47%	40%	14%	126
0-10 medarbejdere	+28	41%	46%	13%	456
11-20 medarbejdere	+38	52%	34%	14%	176
21-50 medarbejdere	+53	63%	27%	10%	155
51-99 medarbejdere	+41	54%	33%	13%	46
100 medarbejdere eller derover	+59	66%	27%	7%	62
Op til 5 mio. kr.	+32	42%	49%	10%	247
5-10 mio. kr.	+24	38%	48%	14%	168
10-50 mio. kr.	+46	58%	31%	12%	262
Mere end 50 mio. kr.	+54	60%	25%	16%	154

Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, september 2018.

Anm. Nettotal er udtryk for forskellen mellem andelen af virksomheder, som forventer en stigning og virksomheder, som forventer at fald.

Flere ansatte inden for rådgivning, it/tele samt manuel service

Virksomhedernes i rådgivningsbranchen og it/tele-branchen forventer ikke blot stigende omsætning – de forventer også flere ansatte, som skal være med til at skabe den stigende omsætning. Som vi så ovenfor forventer engrosbranchen også stigende omsætning, mens forventningen til antal ansatte er mere afdæmpet. Det skyldes givetvis, at engrosbranchen er langt fremme med anvendelsen af nye digitale teknologier, som betyder, at omsætningen kan stige uden det nødvendigvis betyder, at der skal ansættes flere medarbejdere. Endelig er virksomhederne inden for manuel service (fx privathospitaller eller rengøring) også meget optimistiske omkring de kommende 12 måneder, når det kommer til udviklingen i antal ansatte.

Tabel 3: **Virksomhedernes forventninger til udviklingen i virksomhedens antal ansatte de kommende 12 måneder fordelt på branche, virksomhedsstørrelse og omsætning i 2017.**

	Nettotal	Stige	Uændret	Falde	n
Alle	+20	31%	59%	11%	895
Detailhandel	+4	15%	74%	11%	168
Engroshandel	+24	33%	58%	9%	120
Hotel- og restauration	+8	24%	61%	16%	38
Transport	+7	16%	75%	9%	196
Rådgivning	+37	49%	39%	12%	75
IT eller tele	+61	65%	31%	4%	74
Fremstilling	+14	30%	54%	16%	50
Manuel service	+38	46%	46%	8%	48
Andet	+23	37%	50%	14%	126
0-10 medarbejdere	+14	23%	68%	9%	456
11-20 medarbejdere	+16	30%	57%	14%	176
21-50 medarbejdere	+35	43%	49%	8%	155
51-99 medarbejdere	+17	39%	39%	22%	46
100 medarbejdere eller derover	+42	55%	32%	13%	62
Op til 5 mio. kr.	+16	24%	68%	8%	247
5-10 mio. kr.	+13	26%	61%	13%	168
10-50 mio. kr.	+23	34%	55%	11%	262
Mere end 50 mio. kr.	+28	42%	44%	14%	154

Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, september 2018.

Anm. Nettotal er udtryk for forskellen mellem andelen af virksomheder, som forventer en stigning og virksomheder, som forventer at fald.

Stor investeringslyst i store og mellemstore virksomheder

For det første kan det bemærkes, at brancherne med størst omsætningsforventning også fører an i lysten til at investere. Det er dog samtidig værd at bemærke, at det særligt er de store og mellemstore virksomheder, som forventer at øge investeringerne i løbet af de kommende 12 måneder. Det er særligt virksomheder med mere end 20 ansatte og med en omsætning i 2017 på mere end 10 mio. kroner, som forventer at øge deres investeringer. Helt i top ligger de største virksomheder med mere end 100 medarbejdere, hvor næsten halvdelen af virksomhederne forventer at øge deres investeringer. I en global økonomi, hvor mange virksomheder også oplever konkurrence fra udenlandske aktører, er det vigtigt, at investeringslysten ikke udelukkende gælder for de store virksomheder, da mange af de små virksomheder også risikerer at blive udkonkurreret, hvis ikke de investerer i nye produktionsmidler og ny teknologi.

Tabel 4: **Virksomhedernes forventninger til udviklingen i virksomhedens investeringer de kommende 12 måneder fordelt på branche, virksomhedsstørrelse og omsætning i 2017.**

	Nettotal	Stige	Uændret	Falde	n
Alle	+20	31%	58%	11%	895
Detailhandel	+13	24%	64%	13%	168
Engroshandel	+31	35%	61%	4%	120
Hotel- og restauration	+31	42%	47%	11%	38
Transport	+9	25%	59%	16%	196
Rådgivning	+36	44%	48%	8%	75
IT eller tele	+39	43%	53%	4%	74
Fremstilling	+8	26%	56%	18%	50
Manuel service	+13	23%	67%	10%	48
Andet	+22	33%	56%	11%	126
0-10 medarbejdere	+16	27%	61%	11%	456
11-20 medarbejdere	+14	28%	58%	14%	176
21-50 medarbejdere	+29	36%	57%	7%	155
51-99 medarbejdere	+30	41%	48%	11%	46
100 medarbejdere eller derover	+39	47%	45%	8%	62
Op til 5 mio. kr.	+18	30%	58%	12%	247
5-10 mio. kr.	+5	24%	57%	19%	168
10-50 mio. kr.	+27	35%	57%	8%	262
Mere end 50 mio. kr.	+27	35%	57%	8%	154

Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, september 2018.

Anm. Nettotal er udtryk for forskellen mellem andelen af virksomheder, som forventer en stigning og virksomheder, som forventer at fald.

Engrosbranchen og it/tele-branchen forventer mere eksport

Generelt forventer et flertal af Dansk Erhvervs eksportvirksomheder, at de kommer til at øge salget til udlandet i løbet af de kommende 12 måneder. Det er dog særligt virksomheder inden for engrosbranchen og it/tele, som forventer stigende eksport. Begge brancher er kendetegnet ved at udbyde produkter og services, som i vid udstrækning indbydes til eksport, og derudover er det også i disse brancher, at vi finder de mest positive forventninger til udviklingen i eksporten. Det er henholdsvis 60 pct. og 74 pct. af eksportvirksomhederne i engrosbranchen og it/tele-branchen, som forventer stigende salg til udlandet i løbet af de kommende 12 måneder. I modsætning til nogle af de andre parametre er virksomhedernes syn på de kommende 12 måneders eksport ikke markant forskellig, når man sammenligner større og mindre virksomheder. Eksportoptimismen er således bredt forankret i både større og mindre eksportvirksomheder.

Tabel 5: **Eksportvirksomhedernes forventninger til udviklingen i eksportomsætningen de kommende 12 måneder fordelt på branche, virksomhedsstørrelse og omsætning i 2017.**

	Nettotal	Stige	Uændret	Falde	n
Alle	+43	53%	37%	10%	212
Detailhandel	+31	46%	39%	15%	13
Engroshandel	+52	60%	32%	8%	60
Transport	+21	30%	61%	9%	23
Rådgivning	+19	38%	43%	19%	21
IT eller tele	+74	74%	26%	0%	31
Fremstilling	+21	35%	52%	14%	29
Andet	+44	59%	26%	15%	27
0-10 medarbejdere	+34	47%	39%	14%	98
11-20 medarbejdere	+46	55%	36%	9%	53
21-50 medarbejdere	+60	60%	40%	0%	35
51-99 medarbejdere	+37	56%	25%	19%	16
100 medarbejdere eller derover	+70	70%	30%	0%	10
Op til 5 mio. kr.	+40	52%	36%	12%	42
5-10 mio. kr.	+37	56%	26%	19%	27
10-50 mio. kr.	+46	51%	43%	5%	74
Mere end 50 mio. kr.	+41	54%	33%	13%	46

Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, september 2018.

Note: Hotel- og restauration samt manuel service fremgår ikke af tabellen, da færre end 10 eksportører har besvaret undersøgelsen inden for disse brancher.

Anm. Nettotal er udtryk for forskellen mellem andelen af virksomheder, som forventer en stigning og virksomheder, som forventer at fald.

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 15. oktober 2018.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Kontakt

Henvendelser angående analysen kan ske til:

Økonom Jonas Meyer på [jms@danskerhverv.dk](mailto:jm@danskerhverv.dk) eller tlf. 3374 6275.

Analysekonsulent Jakob Kæstel Madsen på jkm@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6079.

Henvendelser angående dansk økonomi generelt kan ske til underdirektør Jes Brinchmann Christensen på jbc@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6147.

Noter